

Kind van de rekening

Veel verwarring rond nieuwe regelingen alimentatie

12.867

Bij het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBO) zijn in 2013 bijna 13.000 verzoeken – 67% meer dan in 2008 – binnengekomen om ouders te helpen bij het innen van de kinderalimentatie

33.384

Bij de bijna 35.000 echtscheidingen en ontbindingen van partnerschappen waren in 2012 bijna 34.000 minderjarige kinderen betrokken. Over kinderalimentatie deden rechters ruim 10.000 uitspraken

2/3

Twee derde van de gescheiden ouders weet niet hoe de kinderalimentatie wordt berekend. 37% van de ouders is tevreden over de hoogte van de kinderalimentatie

H

un campagne over de veranderingen in de kinderalimentatie was vorige maand nog geen halve dag in de lucht of Lotte Elbrink en Sazie Herman van 'De Advocatenwijzer' moesten het digitale loket van hun campagne dichtgooien. Overstelpd door meer dan zestig reacties van alimentatieplichtige mannen zagen ze zich gedwongen gas terug te nemen met hun vrijblijvende, gratis alimentatiecheck.

'We konden de aanvragen niet aan. Het was een gekkenhuis. De behoefte aan een degelijk advies over de gevolgen van de wet herziening kindregelingen voor de hoogte van de kinderalimentatie is enorm', zo leggen de twee medewerkers van internet adviesdienst 'De Advocatenwijzer' uit.

De vloedgolf aan aanvragen was voor Elbrink en Herman reden om de voorlichting over de nieuwe regeling voor kinderalimentatie structureel aan te pakken. Op hun website staat nu een reeks artikelen die dieper ingaan op de veranderingen van de alimentatiebetaler en -ontvanger. Een stroomdiagram geeft daarnaast een eerste indicatie of de kinderalimentatie omhoog of omlaag gaat. Inmiddels is de alimentatiecheck weer in de lucht.

Ook advocaten en mediators zijn de afgelopen twee maanden overspoeld met vragen van verontruste ouders over hoe het nu zit met de kinderalimentatie die zij betalen of ontvangen. De oorzaak van alle commotie zijn de veranderingen in de zogenoemde kindregelingen die het kabinet per 1 januari heeft doorgevoerd. Van de elf bestaande financiële tegemoetkomingen voor mensen met kinderen zijn er zes geschrapt. Gebleven en gedeeltekijk aangepast zijn de kinderbijslag, het kindgebonden budget, de inkomensafhankelijke combinatiekorting, de kinderopvangtoeslag en de gratis schoolboeken.

Voor gescheiden ouders met kinderen is de grootste verandering dat de alleenstaande-ouderkorting en de fiscale aftrek van onderhoudskosten voor het kind zijn afgeschaft. Ter compensatie daarvan is het kindgebonden budget verhoogd. In specifieke omstandigheden kan dat tot gevolg hebben dat de alimentatiebetaler, in 99% van de gevallen de vader, helemaal geen alimentatie meer hoeft te betalen.

Maar het kan ook gebeuren dat de ex-partner juist kinderalimentatie moet gaan betalen omdat zijn oud-geliefde met een nieuwe partner is gaan samenwonen. Dat is het geval wanneer haar gezinsinkomen boven een bepaalde grens stijgt waarvoor het kindgebonden budget wegvalt en

haar draagkracht flink daalt.

En alsof de consequenties van nieuwe kindregelingen al niet complex genoeg zijn, hebben de Tweede Kamerleden Jeroen Recourt (PvdA) en Ard van der Steur (VVD) en inmiddels minister van Veiligheid en Justitie) half februari een wetsvoorstel ingediend om de hoogte van de kinderalimentatie op een geheel nieuwe, volgens hen meer transparante en eerlijke, manier vast te stellen. Het voorstel heeft nog een lange weg te gaan voordat het van kracht wordt, mocht dat al gebeuren. Maar de indiening maakt de alimentatiediscussie er nog verhit op.

Ten slotte wankelt ook een ander huisvast voor gescheiden ouders. Tot dusver gebruikten advocaten en rechters bij de vaststelling van de hoogte van de kinderalimentatie de zogenoemde Tremanormen. Dit is een set rekenregels die rechtbanken en gerechtshoven in onderling overleg hebben vastgesteld en die zij hanteren als leidraad voor de kinderalimentatie. Die al lang bestaande, overigens niet-wettelijke, afspraak moet rechtsongelijkheid en rechtsonzekerheid voorkomen.

Onder het nieuwe kindgebonden budget kan het echter gebeuren dat deze toelagen van de overheid aan de alimentatieontvangende ouder zo hoog is dat de voorheen alimentatie betalende ouder volledig wordt vrijgesteld. Afhankelijk van hun inkomen en vermogen ontvangen alleenstaande ouders namelijk een extra bedrag boven op het kindgebonden budget, de zogenoemde alleenstaande-ouderkorting. De Expertgroep van rechters die de Tremanormen bepalen, vindt dat deze extra toelagen hoe dan ook toekomst aan de alleenstaande primair verzorgende ouder. Het is een onontkoombaar gevolg van de nieuwe wetgeving.

De rechtbank Den Haag echter weigerde begin januari voor het eerst in een beschikking deze toepassing. Zij stelt dat de ouders in eerste instantie de alimentatie lasten van de opvoeding van kinderen moeten dragen na een scheiding. Het is maatschappelijk onaanvaardbaar dat in de behoefte van een

kind volledig zou worden voorzien uit gemeenschapsmiddelen, terwijl de niet primair verzorgende ouder wel draagkracht heeft om bij te dragen aan het levensonderhoud van het kind, aldus de rechtbank. Het gevolg van deze redenering is dat het netto-inkomen van de alimentatieontvanger er flink op vooruit gaat. In latere uitspraken heeft de rechtbank Den Haag deze zienswijze herhaald en zeer onlangs koos ook de rechtbank Noord-Nederland voor deze lijn.

Het schisma binnen de rechtbanken maakt het voor alle betrokkenen extra moeilijk om te bepalen wat een redelijke aanpassing zou zijn van de alimentatie in het geval dat de primair verzorgende ouder een kindgebonden budget inclusief de alleenstaande-ouderkop ontvangt.

Lonneke Timmermans, advocaat en scheidingsmediator bij advocatenkantoor Smeets-Gijbels, zet grote vraagtekens bij de 'eigenzinnige' uitleg van de rechtbank Den Haag, met name door de onrust die hierdoor is ontstaan. 'Het is de eerste keer dat een rechtbank zo duidelijk en zo diametraal afwijkt van de Tremanormen.'

Voor initiatiefnemers Recourt en Van der Steur is de commotie over de Tremanormen en de alleenstaande-ouderkop op hun molen. Zij bepleiten dat de berekening van de alimentatie wettelijk wordt vastgelegd. Bovendien moet die berekening zo transparant worden dat ouders zelf de hoogte van de kinderalimentatie kunnen bepalen. De twee Kamerleden vinden vooral dit laatste element van groot belang. Zij menen dat het groeiend aantal problemen bij de betaling van kinderalimentaties voor

Kindregelingen
Het kan gebeuren dat de ex-partner alimentatie moet gaan betalen omdat de ex-geliefde weer gaat samenwonen

Het nieuwe voorstel voor kinderalimentatie komt ruim een jaar te laat. Ouders zijn al overrompeld door de gevolgen van de nieuwe kindregelingen die dit jaar van kracht zijn geworden. Nieuwe veranderingen zullen de verwarring alleen nog maar groter maken.
Taco Mulder is redacteur van het FD.

Steeds vaker wordt de zorg voor de kinderen na een scheiding gelijkmatig verdeeld.

FOTO: MISCHA KEIJSER, CORBIS.

al te wijten is aan het onbegrip bij de betaler over de manier waarop het alimentatiebedrag wordt vastgesteld.

Timmermans bestrijdt dat deze 'black box' de oorzaak is van de dalende betalingsbereidheid bij, in veruit de meeste gevallen, de ex-echtgenoot. 'Mijn ervaring is dat vaders wel degelijk bereid zijn te betalen voor hun kinderen, mits duidelijk is dat het geld aan de juiste zaken wordt besteed, dus aan de opvoeding van de kinderen. Als zij zien dat hun ex vervolgens de laatste mode blijft koop, maar de kinderen in afgetrapte schoenen en versleten kleding, dan komt dit de betalingsbereidheid bepaald niet ten goede.'

De nadruk bij een alimentatieregeling moet volgens haar liggen bij het gezamenlijk vaststellen door beide ouders waarvoor de kinderalimentatie wordt gebruikt. 'Vrijwel alle scheidende ouders zijn bereid te betalen voor de sportclub, school, kleren en eten van hun kroost. Een goede oplossing daarvoor is het openen van een speciale bankrekening voor de kinderkosten waarvan alleen maar met wederzijds instemming en voorafgesproken doeleinden geld kan worden opgenomen', zo meent Timmermans.

Zij constateert dat in steeds meer gevallen de zorg na een scheiding meer gelijk tussen de ouders wordt verdeeld. De bankrekening zou dan moeten worden gebruikt voor de verblijfsoverschrijdende kosten, terwijl iedere ouder zelf de kosten maakt voor het verblijf van de kinderen bij deze ouder. De ouders dienen naar draagkracht bij te dragen in de totale kosten.

Overigens vindt Timmermans, anders dan de initiatiefnemers van de wet, dat co-ouderschap niet de norm moet worden. 'Iedere situatie vereist een afweging welke zorgregeling het meest in het belang is van de kinderen en dat is zeker niet altijd co-ouderschap.'

Alimentatieberekening

Vaststellen hoogte alimentatie is in alle gevallen complex maatwerk

Huidige regeling

De alimentatieplicht bestaat voor minderjarige kinderen tot 18 jaar. Studeert het kind, dan dienen ouders tot zijn of haar 21ste verjaardag de kosten van levensonderhoud en studie te betalen. Uitgangspunten bij het vaststellen van de hoogte van de alimentatie zijn de behoefte van het kind en de draagkracht van de ouders.

De behoefte van het minderjarige kind is gebaseerd op het welzijnsniveau dat voor de scheiding bestond. Het Nibud kent daarvoor tabellen die uitgaan van het nettogezinsinkomen.

Staat de behoefte vast, dan wordt vervolgens gekeken naar de draagkracht van de ouders afzonderlijk. Hier komen de zogenoemde Tremanormen, de rekenregels die de rechtbanken hebben afgesproken, aan de orde. Voor het berekenen van de kinderalimentatie gelden sinds 1 april 2013 gewijzigde richtlijnen. De voornaamste verandering was de invoering van een draagkrachttabel. De bedoeling was dat ouders hiermee zelf eenvoudig kunnen vaststellen hoeveel zij moeten

bijdragen in de kosten van de kinderen. Bepalend is de hoogte van het netto besteedbaar inkomen (nbi). De minimumdraagkracht is € 25 per kind/per maand en € 50 per maand bij twee kinderen of meer. De formule voor de berekening van de draagkracht bij een nbi van € 1525 of hoger is: $70\%(nbi - (0,3 \times nbi + € 875))$.

De andere ouder dient aan de ouder bij wie de kinderen hun hoofdverblijf hebben, een bijdrage te betalen in de kosten. Op deze bijdrage mag de andere ouder 15% korten als de kinderen een weekend per veertien dagen bij deze ouder verblijven. Dat kan oplopen tot 35% als de kinderen bij beide ouders even lang verblijven.

Ouders kunnen de rechter verzoeken de alimentatie te wijzigen bij iedere relevante verandering in omstandigheden, zoals inkomen en zorgdagen.

Nieuwe voorstel

De alimentatieplicht bestaat voor minderjarige kinderen tot 18 jaar. Bij studerende kinderen loopt de plicht door tot hun 23ste. De nieuwe, wettelijk vastgelegde, alimentatieberekening kent negen stappen. De eerste drie stappen, het bepalen van het gezamenlijke bruto-inkomen voor de scheiding, de behoefte van het kind en de vaststelling van de bruto-inkomens na scheiding blijven onveranderd. Stap 4 is het bepalen van de draagkracht van iedere ouder, waarbij het minimum op € 50 per maand per ouder is gesteld. Hier wordt uitgegaan van het netto-inkomen, dat op dezelfde manier is berekend als bij de Tremanormen. Stap 5 is het toetsen van de behoefte van het kind aan de gezamenlijke draagkracht. Stap 6 is de bijdrage van iedere ouder vaststellen. Bij stap 7 komen de gemaakte kosten in beeld. De initiatiefnemers hebben deze kosten gesplitst in kindgebonden kosten en verblijfskosten. De ouder bij wie het kind staat geregistreerd, wordt geacht de kindgebonden

kosten, zoals voor kleding, sport, hobby en mobiele telefoon, te betalen, tenzij hiervan is afgeweken in het ouderschapsplan. De kindgebonden kosten zijn een vast (forfaitair) bedrag, afhankelijk van drie leeftijdscategorieën en het gezamenlijke inkomen van de ouders voor de scheiding. In stap 8 worden de totale verblijfskosten naar rato van het aantal verblijfnachten per ouder verdeeld door de rechter of ouders. Stap 9 sluit af met het berekenen van de totale verschuldigde alimentatie.

Voor deze nieuwe berekeningswijze heeft de Raad voor de Rechtsbijstand een rekeninstrument, Kart geheten, ontwikkeld. Met deze tool zou 75% van de ouders zelfstandig een berekening moeten kunnen maken. Een onderzoek van de Hogeschool van Amsterdam in 2013 heeft de gebruikersvriendelijkheid van Kart bevestigd, zo stellen Van der Steur en Recourt. Zij menen dat ouders daarom minder vaak wijzigingen zullen aanvragen.

Ervaringsdeskundige

‘Niet blindelings op experts vertrouwen’

Bram Dekker is blij dat hij tijdens de vechtscheiding met zijn ex-vrouw Martine de steun had van zijn vriendin Liesbeth. ‘Anders was de kans groot geweest dat ik eraan onderdoor zou zijn gegaan’, legt hij uit. ‘Tien jaar na de scheiding is de relatie met Martine nu weer genormaliseerd, maar er blijven zo nu en dan misverstanden en over onze zoon Martijn spelen wederzijdse irritaties.’

Dekker, ICT-specialist, scheidde in 2004 na een huwelijk van drie jaar. Hun zoon Martijn was toen twee jaar oud.

‘Ik was 34 jaar en had naast een vaste baan in de IT al een paar jaar een goed draaiende eenmanszaak waar flink wat geld in zat. Om die reden waren we ook op huwelijkse voorwaarden getrouwd. Bij de scheiding bleken die nutteloos omdat we niet jaarlijks hadden verrekend. De notaris had ons dat niet verteld. Uiteindelijk heb ik de partneralimentatie met een bedrag

ineens van enkele tienduizenden euro’s afgekocht. Dat ik dit van de belasting kon aftrekken en dat zij er belasting over moest betalen, heb ik haar — ik geef toe, een beetje vals — nooit verteld. Ik had geen advocaat, Martine wel. Die had dit blijkbaar ook niet door. Dat sterkte mij in mijn overtuiging dat je niet blindelings moet vertrouwen op de experts. De eerdere ervaringen met de huwelijkse voorwaarden en de notaris waren voor mij een goed les. Het scheidingsconvenant heb ik dan ook grotendeels zelf opgesteld en vervolgens laten toetsen door een aantal deskundigen. Over één ding hebben we geen ruzie gehad. Dat was de kinderalimentatie. Als vader van Martijn heb ik altijd de volle verantwoordelijkheid genomen om de kosten van zijn opvoeding te betalen. Martine heeft financieel nooit veel bijgedragen aan de huishouding en haar nieuwe echtgenoot is ook een financieel zwart gat. Met de Tremanormen in de hand hebben wij de kinderalimentatie op € 500 per maand vastgesteld. Waar ik wel problemen

mee had, was dat ik geen enkele zeggenschap over of inzicht in de besteding van de alimentatie had. Met regelmaat kwam zij nog om extra geld vragen voor allerlei zaken. En ook nu nog betalen Liesbeth en ik diverse dingen voor Martijn, zoals kleding en een mobieltje. Enkele jaren geleden, toen het water Martine weer eens tot aan de lippen stond en ze mij om extra geld vroeg, heb ik bedongen dat de helft van de alimentatie van € 500 naar een spaarrekening gaat. Geen van ons beiden kan daar zonder toestemming van de ander aankomen. Het geld is bedoeld als toelage voor de periode waarin hij studeert. Dus niet, zoals zij onlangs nog probeerde, voor de middelbare school, waar hij binnenkort naartoe gaat.

Wat nog regelmatig pijn doet, is dat Martijn slechts een weekend in de veertien

dagen bij ons is. Ik heb indertijd nog wel geprobeerd de voogdij over hem te krijgen. Het ging fysiek en psychisch toen niet goed met Martine. Maar de jeugdzorg stak daar een stokje voor. Die vond de situatie niet ernstig genoeg en bepleitte dat Martijn bij zijn moeder bleef. De rechter, die ik bijna had overtuigd, ging toen alsnog om. Co-ouderschap was fysiek onmogelijk omdat ik meestentijds in de Randstad werkte en zij in Oost-Nederland woonde. Hoewel Martijn niets met zijn stiefvader heeft, wil hij toch bij zijn moeder blijven wonen. Ik begrijp dat wel. Hij is haar heel trouw en heeft daar zijn vriendjes en zijn school. Misschien dat hij later wel hier in de buurt komt studeren.’

De namen van alle personen zijn om privacyredenen gefingeerd.